

Predsedníčka vlády Slovenskej republiky

Bratislava 7. júla 2011
Číslo: 19648/2011

Vážený pán predseda,

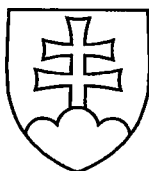
z poverenia vlády Slovenskej republiky Vám predkladám stanovisko vlády Slovenskej republiky k návrhu poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Roberta Fica a Vladimíra Faiča na prijatie uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky k zabezpečeniu záujmov Slovenskej republiky pri uskutočnení opatrení vyplývajúcich z tretieho energetického balíčka Európskej únie (tlač 411).

Vláda Slovenskej republiky návrh prerokovala na svojom zasadnutí 6. júla 2011 a prijala k nemu uznesenie č. 490, ktoré pripájam.

S pozdravom

Vážený pán
Richard Sulík
predseda Národnej rady
Slovenskej republiky
Bratislava

UZNESENIE VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

č. 490

zo 6. júla 2011

**k návrhu poslancov Národnej rady SR Roberta Fica a Vladimíra Faiča
na prijatie uznesenia Národnej rady SR k zabezpečeniu záujmov
Slovenskej republiky pri uskutočnení opatrení vyplývajúcich z tretieho
energetického balíčka Európskej únie (tlač 411)**

Číslo materiálu: 19648/2011

Predkladateľ: minister hospodárstva

Vláda

A. nesúhlasí

- A.1. s návrhom poslancov Národnej rady SR Roberta Fica a Vladimíra Faiča na prijatie uznesenia Národnej rady SR k zabezpečeniu záujmov Slovenskej republiky pri uskutočnení opatrení vyplývajúcich z tretieho energetického balíčka Európskej únie (tlač 411);

B. poveruje

predsedníčku vlády

- B.1. oznámiť stanovisko vlády SR predsedovi Národnej rady SR.

Vykoná: predsedníčka vlády

Na vedomie: predseda Národnej rady SR
minister hospodárstva

Stanovisko vlády SR k návrhu poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Roberta Fica a Vladimíra Faiča na prijatie uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky k zabezpečeniu záujmov Slovenskej republiky pri uskutočnení opatrení vyplývajúcich z tretieho energetického balíčka Európskej únie (tlač 411)

Všeobecne

Účelom predloženého návrhu na prijatie uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky je požiadať vládu Slovenskej republiky o predloženie správy o transpozícii a vykonaní opatrení vyplývajúcich z tretieho energetického balíčka Európskej únie s dôrazom na:

- a) základné otázky a termín transponovania a vykonania smerníc, tvoriacich tretí energetický balíček Európskej únie,
- b) navrhovaný spôsob oddelenia dodávateľských a výrobných činností od sieťových činností vertikálne integrovaných podnikov,
- c) navrhovaný spôsob riešenia vlastníctva prepravnej siete zemného plynu a prenosovej sústavy,
- d) predpokladaný spôsob nakladania s majetkovou účasťou štátu na podnikaní vertikálne integrovaných energetických podnikov.

Stanovisko

Tretí energetický balíček legislatívnych návrhov týkajúcich sa vnútorného trhu v odvetví energetiky (predchádzajúce boli schválené v rokoch 1996 a 2003) predložila Európska komisia (ďalej len „EK“) 19. septembra 2007 ako odpoveď na výzvu Európskej rady zo zasadnutia, ktoré sa konalo na jar roku 2007. Po intenzívnych rokovaníach bol prijatý balíček legislatívnych predpisov pozostávajúci z dvoch smerníc a troch nariadení Európskeho parlamentu a Rady.

Energetický balíček bol prijatý Európskym parlamentom a Radou Európskej únie *dňa 25. júna 2009 a účinnosť nadobudol dňa 3. septembra 2009.*

Tretí energetický balíček tvoria nasledovné dokumenty:

- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/72/ES z 13. júla 2009 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou, ktorou sa zrušuje smernica 2003/54/ES (Ú. v. EÚ L 211, 14. 8. 2009),
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/73/ES z 13. júla 2009 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom, ktorou sa zrušuje smernica 2003/55/ES (Ú. v. EÚ L 211, 14. 8. 2009),
- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 713/2009, ktorým sa zriaďuje Agentúra pre spoluprácu regulačných orgánov v oblasti energetiky (Ú. v. EÚ L 211, 14. 8. 2009),
- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 714/2009, o podmienkach prístupu do sústavy pre cezhraničné výmeny elektriny, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1228/2003 (Ú. v. EÚ L 211, 14. 8. 2009),
- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 715/2009, o podmienkach prístupu do prepravných sietí pre zemný plyn, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1775/2005 (Ú. v. EÚ L 211, 14. 8. 2009).

Vydanie tohto balíčka odôvodnila Európska komisia nutnosťou odstrániť problémové okruhy prevádzky prevádzkovateľov systémov u vertikálne integrovaných podnikov, predovšetkým vo vzťahu k transparentnosti a vysokej úrovne koncentrácie trhu.

Pravidlá obsiahnuté v právnych aktoch tretieho energetického balíčka sú zamerané najmä na podporu liberalizácie trhu s elektrinou a plynom, na zlepšenie práv spotrebiteľov, posilnenie právomoci a nezávislosti regulačných orgánov, na podporu solidarity regiónov a regionálnej spolupráce.

Energetický balíček obsahuje aj ustanovenia o vytvorení nezávislej inštitúcie - európskej Agentúry pre spoluprácu regulačných orgánov v oblasti energetiky, ktorej hlavnou úlohou bude vytvárať rámec pre spoluprácu regulačných orgánov členských štátov Európskej únie.

Ako hlavné opatrenia v smerniciach EK identifikovala oddelenie výrobných a dodávateľských činností od prevádzky prenosových sústav a prepravných sietí, zvýšenie transparentnosti trhov s elektrinou a plynom, zabezpečenie spolupráce prevádzkovateľov prenosových sústav, resp. prepravných sietí a postupnú integráciu energetických trhov.

Cieľom nových pravidiel pre oddelenie prevádzkovateľov prenosových sústav, resp. prepravných sietí je

- zabrániť konfliktu záujmov medzi výrobcami, dodávateľmi a prevádzkovateľmi sústav/sietí,
- odstrániť motiváciu vertikálne integrovaného podniku pri možnom zvýhodnení vo vzťahu
 - k prístupu do sústavy/siete,
 - k prístupu ku komerčným informáciám,
 - k investíciám do sústav/sietí,
- zabezpečiť potrebné investície a prístup nových hráčov na trh.

Oddelenie výrobných a dodávateľských činností od prevádzky prenosových sústav, resp. prepravných sietí dáva členským štátom EÚ možnosť vybrať si z troch možností:

- úplné oddelenie vlastníctva (OU),
- zriadenie nezávislého prevádzkovateľa siete (ISO),
- zriadenie nezávislého prevádzkovateľa prenosovej siete (ITO).

Úplné oddelenie vlastníctva (OU).

Ak sa členský štát rozhodne zaviesť úplné oddelenie vlastníctva, budú sa musieť všetky vertikálne integrované energetické podniky vzdať kontroly nad svojimi prenosovými sústavami/prepravnými sieťami, čím sa vytvorí samostatní prevádzkovatelia, ktorí budú zodpovední za všetky sieťové operácie.

Výrobné a dodávateľské spoločnosti by v takomto prípade nemali vlastniť väčšinový podiel v spoločnosti alebo mať kontrolu nad spoločnosťou, ktorá je prevádzkovateľom prenosovej sústavy/prepravnej siete (podľa výkladového stanoviska EK je zrejme účasť minoritného podielu bez kontroly možná s tým, že by nemohli hlasovať a mali by len právo na dividendy - *Tá istá osoba nemôže vykonávať kontrolu nad výrobcom a dodávateľom a kontrolu nad prenosovou sieťou alebo prevádzkovateľom prenosovej siete a opačne t.j.*

najmä právomoc vykonávať hlasovacie práva, právomoc vymenúvať členov orgánov spoločnosti, vlastníctvo väčšinového podielu).

Zriadenie nezávislého prevádzkovateľa siete (ISO).

V prípade ISO, ktorý umožní existujúcim vertikálne prepojeným podnikom, aby si ponechali vlastníctvo sústavy/siete, bude musieť energetický podnik odovzdať prevádzkovanie svojej prenosovej sústavy/prepravnej siete určenému samostatnému orgánu, nezávislému od dodávateľských alebo výrobných záujmov a poskytovať mu súčinnosť nielen v rámci prevádzky, ale aj vrátane požiadaviek na investície. ISO musí garantovať nezávislosť personálu a manažmentu ISO, finančné, technické, materiálne a personálne predpoklady ISO a záväzok plnenia 10 ročného investičného plánu.

Zriadenie nezávislého prevádzkovateľa prenosovej siete (ITO).

Model ITO zachováva integrovanú výrobu, dodávku a prenos energie, ale takéto podniky musia dodržiavať určité pravidlá, ktoré zabezpečia, že tieto časti podniku fungujú nezávisle.

ITO musí vlastniť aktíva a zariadenia, ako aj musí mať vlastný personál a identitu ITO. Špecifický „Dozorný orgán“ podľa smernice, zložený zo zástupcov energetického podniku, akcionárov tretích strán a zástupcov prevádzkovateľa prenosovej sústavy/prepravnej siete, je poverený prijímaním rozhodnutí, ktoré môžu významne ovplyvniť hodnotu aktív spoločníkov prevádzkovateľa prenosovej sústavy/prepravnej siete. Bude uložená povinnosť vypracovať „program súladu“, v ktorom sa stanovujú opatrenia prijaté proti diskriminačnému správaniu a menovať subjekt zodpovedný za zabezpečenie súladu, ktorý dozerá na jeho plnenie. Zloženie obidvoch orgánov podlieha schváleniu regulačného úradu. Členovia riadiaceho personálu prevádzkovateľa prenosovej sústavy/prepravnej siete nesmú pôsobiť vo výrobnej a dodávateľskej spoločnosti tri roky pred a štyri roky po tom, ako pracovali pre prevádzkovateľa prenosovej sústavy/prepravnej siete.

Model je charakterizovaný posilnenou reguláciou a kontrolnými kompetenciami národných regulátorov. Tiež je charakterizovaný veľmi prísny súbor pravidiel týkajúcich sa procesu menovania/odvolávania manažérov ako aj členov riadiacich orgánov prevádzkovateľa. Za závažné porušenie pravidiel smernica ukladá pokutu vo výške 10 % z obratu vertikálne integrovaného podniku a pri ich neodstránení regulátor uloží podniku povinnosť implementovať ISO.

Transpozíčná lehota uvedených smerníc uplynula 3. marca 2011 a reálna zmena usporiadania energetických spoločností, potvrdená (certifikovaná) regulačným úradom a schválená Európskou komisiou, musí byť vykonaná do 12 mesiacov neskôr, t.j. fungovanie oddeleného prevádzkovateľa prenosovej sústavy/prepravnej siete má byť zabezpečené k 3. marcu 2012.

K termínu transpozície smerníc, žiaden z členských štátov nenotifikoval transpozíciu smerníc a ešte ani dnes väčšina členských štátov, podobne ako Slovenská republika, príslušné smernice transponované nemá.

Omeškanie procesu transpozície je spôsobené najmä zložitou celého procesu, ktorý mení pravidlá naprieč celým sektorom energetiky a nutnosťou posúdení rôznych variant

riešenia. Cieľom je dôkladne zanalyzovať možné dopady štrukturálnych zmien, ktoré je potrebné realizovať v rámci liberalizovaného trhu s energiou, najmä vo vzťahu k nákladom na adaptáciu regulovaných subjektov na zmenu regulačného rámca.

Predmetné smernice sa budú transponovať novým návrhom zákona o energetike, ktorý zruší platný zákon č. 656/2004 Z. z. o energetike a o zmene niektorých zákonov a novelizáciou zákona č. 276/2001 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Návrhy zákonov, ktorými sa zabezpečuje transpozícia sú v štádiu intenzívneho hodnotenia dopadov, ktorého cieľom je správne stanoviť rovnováhu medzi organizáciou regulovaných činností v plynárenstve a elektroenergetike na jednej strane a dopadmi na liberalizovaný trh a jeho reguláciu na strane druhej. Po urovnaní posledných otvorených záležitostí začne štandardný legislatívny proces.

Pripravované návrhy zákonov, v zmysle požiadaviek smerníc 2009/72/ES a 2009/73/ES, obsahujú nový režim možností, ako oddeliť výrobné činnosti a dodávateľské činnosti od prevádzky prenosovej sústavy resp. od prevádzky prepravnej siete.

Oddelenie výrobných a dodávateľských činností elektriny od prevádzky prenosovej sústavy ministerstvo hospodárstva navrhuje realizovať prostredníctvom modelu úplného oddelenia vlastníctva spoločnosti Slovenská elektrizačná prenosová sústava, a.s., ktorá zostane vo vlastníctve štátu, resp. Fondu národného majetku SR. Riešenie vlastníckeho unbundlingu v podmienkach SR je možné uskutočniť prevodom akcií spoločnosti SEPS, a. s. tak, aby boli splnené podmienky stanovené smernicou - prevod akcií do štátnej inštitúcie (MH SR), spĺňajúcej podmienku nezávislosti z pohľadu vzťahov a rozhodovacích právomocí voči FNM SR, ktorý vlastní akcie výrobcu – Slovenských elektrární, a. s., troch dominantných regionálnych dodávateľov – ZSE, a. s., SSE, a. s. a VSE, a. s. a je zároveň akcionárom SEPS, a. s. Bratislava.

Oddelenie výrobných a dodávateľských činností plynu od prevádzky prepravnej siete je zatiaľ otvorené a preto zatiaľ nie je relevantné riešiť spôsob vlastníctva prepravnej siete.

Otvorené sú všetky tri možnosti, a to výberom jedného z 3. modelov – úplné oddelenie vlastníctva (OU), vytvorenie nezávislého prevádzkovateľa siete (ISO) a zriadenie nezávislého prevádzkovateľa prepravnej siete (ITO).

Otázka vhodnosti konkrétneho modelu v podmienkach SR je v súčasnosti vo finálnej fáze posudzovania a definitívne riešenie bude navrhnuté vo veľmi krátkom čase.

Transpozícia predmetných smerníc nerieši a nemá za cieľ riešiť spôsob nakladania s majetkovou účasťou štátu na podnikaní vertikálne integrovaných energetických podnikov a takáto zmena ani neprichádza do úvahy.

S tretím energetickým balíčkom súvisia aj ďalšie dôležité zmeny, ktoré môžeme rozdeliť do viacerých okruhov. Dôležitou oblasťou sú kompetencie a zodpovednosť regulátora pri vykonávaní európskych pravidiel, ďalej zabezpečenie nediskriminačného prístupu hráčov na trh a zaistenie dostatočných investícií do energetickej infraštruktúry. V distribúcii a dodávke ide o dôslednejšie funkčné a právne oddelenie prevádzkovateľov

distribučných sústav resp. sietí, ako aj o zjednodušenie prístupu na trh pre dodávateľov z iných členských štátov EÚ.

Viacero pozitívnych zmien sa dotkne postavenia odberateľa. Výrazne sa posilnia práva odberateľa elektriny a odberateľa plynu s dôrazom na ochranu zraniteľných odberateľov, napr. ustanovuje sa možnosť zmeniť dodávateľa elektriny a plynu v priebehu troch týždňov a bez poplatkov, právo spotrebiteľa dostať konečné vyúčtovanie do šiestich týždňov po zmene dodávateľa, právo odberateľov na relevantné údaje o spotrebe elektriny a plynu, právo na informácie o spotrebiteľských právach uvedené na faktúrach a webových sídlach energetických podnikov a ďalšie. Zavedie sa mimosúdne riešenie sporov, jednoduchý prístup k údajom o spotrebe a poskytovanie užitočných informácií, či postupné zavedenie tzv. inteligentných meracích systémov.

Záver

Ministerstvo hospodárstva SR v žiadnom prípade nepodceňuje prípravu 3. energetického balíčka a pristupuje k nemu s maximálnou zodpovednosťou. Dnes má 3. energetický balíček svoju komplexnú podobu.

Posledné otvorené oblasti sú práve oblasti, kde je našim prvoradým cieľom prijať optimálne riešenie, ktoré najlepšie vyhovuje Slovenskej republike jednak z hľadiska vlastníctva štátu v regulovaných subjektoch na jednej strane a z hľadiska dopadov na liberalizovaný trh a jeho reguláciu na strane druhej.

Na základe uvedeného a vzhľadom k tomu, že Ministerstvo hospodárstva SR po uzatvorení posledných otvorených otázok predloží transpozíciu tretieho energetického balíčka následne do legislatívneho procesu, vláda SR nesúhlasí s návrhom poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Roberta Fica a Vladimíra Faiča na prijatie uznesenia Národnej rady Slovenskej republiky k zabezpečeniu záujmov Slovenskej republiky pri uskutočnení opatrení vyplývajúcich z tretieho energetického balíčka Európskej únie.